

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. VII. Confessarius, qui suâ culpâ non admonuit pœnitentem debitæ
restitutionis, non tenetur restituere, etsi sit proprius Pastor. Tenetur
admonere, quando potest sinè gravi respectivè ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

admoneat, vel non admoneat penitentem, intrā, vel extra Confessionem, salvo semper sigillo. Quod Arriaga suprà n. 12. putat saluum, si in genere dicat: *Ego te non absolvi*, non declarando, utrum defectu jurisdictionis, an intentionis. Habetque locum hæc admonitio, etiamsi defectus fuerit ex parte penitentis, quia etiam ratione illius dicere verè poterit Confessarius: *Ego te non absolvi*. Ita Arriaga. Verè an falsò, facile colliges ex dictis Sect. præced.

Sed numquid idem faciendum Confessario, quando Absolutio fuit valida, licet iniquè data, quia non admonuit penitentem debitæ restitutionis, aut non satis examinavit numerum, species, aliasve circumstantias? Respondeo:

CONCLUSIO VII.

Confessarius, qui suā culpā non admonuit penitentem debitæ restitutionis, non tenetur restituere, etsi sit proprius Pastor. Tenetur admonere, quando potest sine gravi respectivè incommodo. Qui autem suavitè non restitutionem (etsi non sit proprius Pastor) restituat in defectum penitentis, nisi tempestivè & efficaciter revocet suum consilium. Non satis examinavit numerum, speciem &c. peccatorum, examinet si redeat ad Confessionem, nisi aliquid obstet.

tenetur aliis restituere, quoniam violatio solius charitatis non inducit necessitatem restituendi; nisi dixeris, hominem privatum obligari ad restitutionem, si unico verbo possit inducere furem, ut restituat, & tamen taceat.

Quod licet Aliqui videantur asserere, tamen absque solido fundamento, ut jam ostendo ex Cajet. verb. *Restitutio* cap. 1. §. Adverte quòd in his tribus immediatè precedentibus capitibus, scilicet mutus, non obstans, non manifestans, quàmvis verum sit regulariter, quòd soli illi, quibus ex officio incumbit loqui, obstare aut manifestare, comprehendantur, verum tamen quoque est, comprehendì illos, qui ex occurrenti articulo necessitatis urgentis, manifestè tenentur & possunt absque suo damno & periculo: ut si quis feiat invasurum aliquem domum alterius, & rapturum seu fururum, & nisi ipse præsignificet, sequetur furtum, & potest absque periculo & damno providere, reus est furti: sicut reus esset homicidii, si eodem modo sciret homicidium futurum, & posset providere, & non curaret. Et quia est causa injustæ actionis, quàmvis indirectè, ad restitutionem tenetur. Hæc ille.

Sed, ut vides, absque solido fundamento, hoc enim est, quod quaeritur, an qui solùm est causa privativa injustæ actionis, teneatur ad restitutionem, & si ipse affirmando probavit, ego negando reprobandi.

Obijciunt Aliqui cap. *Quanta* 47. de Sent. Excom. ibi: *Ne autem solos violentia huiusmodi auctores aliquorum præsumptio existimet puniendos, facientes & consentientes pari penâ plectendos, Catholica condemnat auctoritas: eos delinquentibus favere interpretans, qui cum possunt, manifesto facinori desunt obviare. Ubi pari penâ condemnatur ab Ecclesia, qui manus incipiunt in Clericos, & qui consentiunt injicientibus. Ergo æqualiter peccant contra justitiam, & æqualiter tenentur ad restitutionem.*

Respondeo cum Glossa verb. *Consentientes*: Hoc intellige per comparationem præstando auctoritatem, quia tunc eadem penâ puniuntur facientes & consentientes. Et verb. *Interpretans*: sic ait: *Alii dicunt, quòd ad solos Prælatos sive Iudices, vel alios, qui habent aliquam potestatem in alios, hoc pertinet, & ad hoc tenentur ratione potestatis, non alii 23. q. 4. Fortè. & cap. Duo illa nomina. Unde si ego, qui non habeo aliquam potestatem, video, quòd aliquis vult verberare Clericum sive percutere, sine meo consilio, vel auxilio, non credo, quòd sim excommunicatus: si non prohibeo illum, licet alias fortè peccem, quia ipsum non defendo, cum possim; pena enim non debet amplius egredi, quàm delictum reperitur sup. de his que sunt de ma. part. cap. *Quæsitus* & C. de pœ. Sancimus. Et quod dicit, *Qui cum possunt, intelligo de his, qui ratione potestatis, quam habent in alios, ad hoc**

166.
Docet Cas-
jetanus pri-
vativas ali-
quando obe-
ligari ad re-
stitutionem
etsi ex offi-
cio non te-
neantur

sed sine so-
lido funda-
mento

167.
Obijciunt
c. 47. de
Sent. Ex-
com.

Solvitur

165.
Causa pri-
vative dam-
ni non de-
bet resti-
tueri, nisi
ex officio
obligentur.
Probatur i.
p. Concl.

Suppono ex Tract. de Iust & Iure, causas privativas damni (quales censentur, mutus, non obstans, non manifestans) non teneri ad restitutionem, nisi ex officio obligatæ fuerint ad damnum impediendum. Ratio est; quia alioquin non obligantur ex justitia, sed solùm ex charitate; non oritur autem obligatio restituendi, nisi ex damno illato per actionem injuriosam. Hoc supposito,

Probatur prima pars Conclusionis: Confessarius, etsi sit proprius Pastor, non tenetur ex officio procurare bonum corporale aliorum, sed tantùm bonum spirituale penitentis: ergo non manifestans penitenti debitam restitutionem, non peccat contra justitiam respectu aliorum, sed tantùm contra charitatem: ergo non

tenentur, alias consentire videntur, & prestare auctoritatem, si vident illum, & non prohibent.

168. *Replicat.*

Sed dicit aliquis; Confessor ex officio tenetur impedire non restitutionem; ergo si non impediatur, interpretatur favere delinquenti seu non restituenti; ergo pari poenâ plecendus ergo pariter obligatur ad restitutionem.

Solvitur.

Resp. Neg. ultimam Conseq. quia restitutio solum debetur ex actione injuriola; poena autem excommunicationis, vel alia; infligi potest propter quodcumque peccatum mortale, etiam solum contra charitatem, ut clarum est. Quod autem illa omisio admonitionis, seu permissio non restitutionis; licet ex officio Confessarius tenetur admonere, non sit actio injuriola, jam supra diximus; quia officium ejus non respicit, nisi ipsum poenitentem, seu bonum poenitentis; ergo licet peccaret contra justitiam respectu poenitentis, haud equidem respectu creditorum; ergo licet teneretur ad restitutionem damni spiritualis, quod inde patitur poenitens; secus ad restitutionem damni temporalis, quod inde provenit creditoribus.

169. *Obijciunt aliud jus, scilicet c. 6. de Homic.*

Ex his facilis est solutio alterius juris, cap. Sicut dignam 6. de Homicidio. Ubi Alex. III. sic scribit: Illi etiam, qui non ut ferrent, sed ut percussoribus opem ferrent, si forte per aliorum violentiam impediuntur, paulo immo debent poenâ multari: quia cum scriptum sit: Qui potuit hominem liberare à morte, & non liberavit, eum occidit: constat ab homicidii reatu immunes non esse, qui occisoribus opem contra alios prestare venerunt, nec caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinorosi desinit obviare.

Solvitur.

Facile, inquam, respondetur ad hoc jus; tales quidem non esse immunes ab homicidii reatu, scilicet interno; attamen liberos esse ab externo homicidii reatu, & ideo, quamvis puniendi sint, haud equidem restituere tenentur; cum obligatio restitutionis non oriatur ex peccato interno, sed ex actu externo, injustè damnificante. Et ita in casu proposito, esse Confessor possit peccare contra justitiam actu interno, ideo non admonens poenitentem de faciendâ restitutione, quia complacet sibi in injusta retentione rei alienæ; nihilominus non teneretur ad restitutionem, quæ, sicut dixi, non oritur nisi ex actione externa, injustè damnificante, qualis non est illa actio, seu potius omisio actionis.

D. Ambros.

Dicitur ergo occidere, qui potuit hominem liberare à morte, & non liberavit, dicitur, inquam, occidere privativè; sicut dicitur ex D. Ambrosio dist. 86. c. 21. Pasce fame morientem. Quisquis enim pascendo hominem servare poterat, si non pavisti, occidisti, nempe privativè; & ideo tantum ibi est culpa homicidii, ut opponitur charitati, non autem, ut est contra justitiam, & ideo non oritur obligatio restitutionis. Ergo similiter in casu nostro.

Si dixeris; is, qui suadet alteri, ne impediatur furem aut latronem, aggressientem aliquem, tenetur ad restitutionem: ergo etiam is, qui non impedit, dum facile potest.

Resp. si alter ex justitia tenetur impedire furem vel latronem, Concedo totum; sed autem solum ex charitate, Neg. Antec. nisi id faciat vi vel fraude: nam unusquisque habet jus, ut alius, qui potest ipsam liberare, si velit, etsi non tenetur ex justitia, sed solum ex charitate; ut, inquam, maneat liber; quando ergo illa libertas vi vel fraude auferatur, impeditur, fit vera injuria illi tertio, qui habebat jus justitiæ ad illud auxilium, non quidem simpliciter, sed quatenus erat positum in libera alterius voluntate.

Sin autem suadeat sine vi vel fraude, tunc non auferatur ejus libertas, sicut ipse, qui non impedit, dum facile potest, non peccat contra justitiam, & per consequens non obligatur ad restitutionem; sic nec ille, qui suadet non impedire. Simile sit in illo, qui suadet Joanni, ne Petrum instituat suum heredem, quod alioquin jam constituerat facere; si ille suadeat sine vi vel fraude, non tenetur ad restitutionem; sed si vi vel fraude.

Arguis rursum; Gubernator Respublice non impeditur forte, quæ facile posset impedire tenetur civibus suis ad restitutionem; ergo milititer Confessarius creditoribus sui poenitentis, cujus injustam retentionem non impediatur, eum facile posset impedire.

Resp. Neg. Conseq. do disparitatem inter Gubernator tenetur ex officio; respiciens bonum temporale eorum, qui dominum participant; nam officium ejus respicit pacem & tranquillitatem civium, saltem circa vitam eorum & fortunas, unde ei vicissim tributa prestantur & munera. Quid autem simile reperitur in Confessario, respectu eorum, quorum poenitentens bona injustè retinet?

Urges; Superior, non impediens detractionem subditi, tenetur infamato ad restitutionem famæ in defectum subditi; ergo &c.

Respondet Malderus de Iustitia tract. 7. c. 2. dub. 2. Advertendum est, non tenetur periorum ex justitia semper ex tempore se opponere talibus injuriis subditorum, cum his multis incommodis obnoxium esset, ad partem tamen correctionem ex charitate tenetur. Tenebitur ergo Prælati restituere infamato, si nolit suo tempore detractionem ad restitutionem cogere, aut si nolit jus dicere conquerenti, & secundum leges compellere contumacem, ut probet, & deficientem poenitentem neque enim Prælati subditi adest, ut eum ex officio cohibeat, ne cui detrahatur, sicut Caputurio ex officio adest militi, ne quem in itinere concutiat.

Præterea etiam si Prælati ex justitia tenentur hic & nunc corripere subditi detractionem,

tem, non indè sequitur, quòd omittens teneatur infamato: quid si enim ex iustitia obligatus sit solum in bonum spirituale detrahentis, non autem in bonum famæ infamati? Ex quo fundamento Confessarius, qui absolvit non in iungatà debità restitutione, non tenetur creditori, ut alibi diximus, quam vis teneatur pœnitenti, si iungatur ei ex lata culpa aut dolo restitutionem faciendam, quæ faciendâ est per alium. Hactenus Malderus.

173. Lugo autem supra n. 70. respondet ad hoc argumentum, Neg. Conseq. Ratio, inquit, discriminis est, quòd Prælati est etiam caput politicum suorum subditorum: quare tenetur eos gubernare in ordine ad bonum commune aliorum civium, sicut dominus tenetur gubernare suos servos, & procurare, ne inferant damna aliis civibus: illi enim, qui caput est politicum, tribuuntur & imputantur damna à subditis illata; Confessarius autem non est caput politicum pœnitentium sed solum Medicus spiritualis ipsius, nihil aliud respiciens, nisi bonum solius pœnitentis, sine ordine ad alios, quibus ipse nihil debet, sed soli pœnitenti.

Sicut, si infirmus, ob Medicum negligentiam, qui medicinam opportunam non dedit illi, incidit in amentiam, & furiosus aliquem occidit, Medicus non tenetur restituere, quia ipse non se obligaverat aliis, sed soli infirmo, cuius solius bonum debebat procurare; & licet omiserit id; quod ex officio debebat, non tamen ex officio, respiciente alios, præter infirmum. Aliud esset, si dedisset positivè & culpabiliter medicinam contrariam, quæ furorè & insaniam attulit: tunc enim, si prævisum fuisset homicidium; fortasse teneretur Medicus ad restitutionem. Sic ergo dicendum est cum proportione de Confessario; qui est Medicus spiritualis & Pastor solum in ordine ad pœnitentem. Hucusque Eminent.

Utraquè solutio satisfacit; ac proinde manet vera prima pars Conclusionis, scilicet: Confessarius, qui suâ culpâ non admonuit pœnitentem debitâ restitutionis, non tenetur restituere, est si proprius Pastor. Quomò minus tenebitur, qui inculpabiliter tacuit?

174. Sed numquid uterque tenetur pœnitentem postea admonere; eique ostendere obligationem restituendi? Prorsus tenetur, Quando, ut habet sequens pars Conclusionis, potest sine gravi respectivè incommodo. Dico: Respectivè, id est, comparatione tum culpæ commissæ, juxta dictâ Concl. preced. ita ut magis incommodum subire debeat, qui ex gravi culpa tacuit, quam qui ex levi, aut nulla culpa, tum comparatione damni, quod alius patitur ex non restitutione, ut infra latius explicabo.

175. Aliam limitationem addit Lugo supra n. 65. dicens: De utroque autem credo, teneri postea admonere pœnitentem, quando pœnitens ex

illa omissione, & silentio Confessarii, moveri potest ad credendum licitum, & faciendum id, quod est illicitum, & in damnum tertii; secus verò, si pœnitens ex illo Confessarii silentio non moveatur.

Verùm enim verò, si Eminent. intelligat motionem positivam, qualis provenit ex positiva suasionem non restitutionis, puto hanc minimè necessariam; vel si necessaria est, non video, quomodo excusetur, à restitutione, qui suâ culpâ omittit admonitionem; nam qui suadet positivè non restitutionem; ut habet sequens pars Conclusionis; & Omnes communitè docent; tenetur ad restitutionem: ergo si omissione admonitionis æquivalet suasioni, & perinde moveat, ac si Confessarius expressè diceret: *Noli restituere, quia non tenens*; quidni ex illa omissione oriatur obligatio restitutionis; sicuti oritur ex illis verbis?

Atque hæc est ratio Adversariorum, quâ 176. moventur, ut obligent Confessarium, qui tacet, dum loqui deberet, ad restitutionem, quia, inquit; qui tacet, quando ex officio loqui deberet, virtualiter dicit, non esse obligationem restituendi: ergo est causa moralis & positiva, quòd pœnitens non restituat, & per consequens tenetur ipse ad restitutionem.

Resp. Card. supra n. 68. Confessarium teneri ex officio ad monendum; non ex officio in ordine ad creditores, sed solum in ordine ad pœnitentem, cui soli, & non aliis obligatur ex officio: tunc autem negatur, omnes qui ex officio quocumque modo tenentur monere & tacet, virtualiter docere contrarium; possunt enim tacere ex oblivione, ex metu, ex verecundia: non ergo est causa moralis Confessarius illius retentionis, nisi valde impropiè. Hæc ille.

178. In quibus verbis insinuat, aliquando taciturnitatem æquivalere doctrinæ contrariæ; quando autem hoc sit, non explicat: immò, ut notat Dicastillo supra n. 524. non est facile discernere, sed iudicio prudentis discernendum est.

Unum, inquit hic Auctor, adhibeo exemplum, quod mihi occurrit, in quo sola taciturnitas videatur esse dare consilium, aut dicere seu concedere, quòd non teneatur restituere. Nempe si pœnitens dicat Confessario: *Ego talem contractum inivi cum Petro, & vestra Reverentia bene scit, quòd ista res licitè potest fieri, nec est cur sim sollicitus nec scrupulosus &c.* ille autem Confessarius absque sufficienti causa taceat; tunc physicè omoindò ille tacuit, quia nullum verbum dixit; moraliter tamen censetur approbare suâ taciturnitate id, quòd facit pœnitens.

Unde si videat pœnitentem non restituere, & paratum esse talia facere, nixus illius Confessarii sic tacentis auctoritate, quem, quia tacet, & non contradicit, eo ipso putat consentire

quam exa-
minat Au-
ctor.

176.
Ratio Ad-
versario-
rum, quâ pro-
bent, Con-
fessarium
qui tacet
debere resti-
tuere

177.
Respondit
Lugonis,

178.
Taciturnitas
in causa
proposito
aliquando
æquivalet
doctrinæ
contrariæ,
Dicastillo

173.
Lugonis.

174.
Lugonis.

174.
Qui non
admonuit
pœnitentem
debitâ
restituere,
nisi, debet
eum postea
admonere.

175.
Lugonis.

sentire & approbare; tunc non videtur merum silentium, sed externum signum annuentis tali sententiæ, cui non contradicit.

In his ergo & similibus casibus non ausim negare, Confessarium tacendo peccare contra iustitiam, & esse restitutioni obnoxium. Tunc ergo tantum contra iustitiam non peccat, quando solum negativè se habet, non solum tacendo, sed tali silentio, ut non censetur tacendo consulere, aut approbare id, quod non reprobatur loquendo. Ita Dicast.

An tunc Confessarius taceat teneatur ad restitutionem.

179.

Quando taciturnitas non aquivaleat doctrinæ con-
trariæ.

Quæris à me, de qua ergo motione intelligendus veniat Lugo, quandoquidem tali casu neget obligationem restituendi. Respondeo: de motione planè per accidens, v. g. pœnitens confitetur aliquod peccatum, dubitans, utrum teneatur ad restitutionem; cogitat, si Confessarius taceat, non restituam, secus si admoneat; interim Confessarius tacet culpabiliter, vel inculpabiliter, dico; tali casu, quàmvis pœnitens moveatur ex illa taciturnitate ad non restituendum, equidem Confessarius non tenetur ad restitutionem; quia illa taciturnitas non est approbatio ejus, quod facit pœnitens, neque æquivaleret virtualiter aut moraliter consilio, sed ex ea merè per accidens, ex imprudentia sua movetur pœnitens ad non restituendum, cum scire possit & debeat, Confessarium sæpè ex oblivione tacere, aut ex alia causa, v. g. quia supponit pœnitentem satis instructum, & aliundè scire suam obligationem.

180.

Qui suo malo exemplo provocat alterum ad furtum, non tenetur ad restitutionem.

Sicuti, qui malo suo exemplo provocat alterum ad furtum, non tenetur ad restitutionem, quia licet exemplum aliquando plus moveat, quàm verba, equidem exemplum ad hoc ex natura sua non ordinatur; verba autem consulentis expressè furtum, ex natura rei ad hoc ordinata sunt, ut alteri furtum persuadeatur; adeoque in communi æstimatione hominum, consulens censetur causa efficax damni; secus qui furto suo alterum movet ad furandum; quia illud furtum non est nisi causa valde remota, & per accidens alterius furci. Unde nullus putat mihi fieri injuriam ab illo fure, qui solum per suum exemplum est causa, cur alter res meas furetur.

Censes, quia si quis, propter furtum rei suæ, tantum dolorem concipiat, ut inde moriatur, censes, inquam, quia mortem suam furi poterit imputare, tamquam causæ morali, sibi quæ injuriola? Absit; quia merè per accidens sequitur ex illo furto, sed sibi ipsi potius debet imputare, qui irrationabiliter tantum dolet.

181.

Quid si cogat ipsum secum portare.

Hinc si quis, etiam per vim, cogat alterum secum portare, quàmvis sciat, quod alter occasione illius comperationis postea furabitur, non tamen tenetur ad restitutionem, neque ipsi furi, neque tertio; quia hoc furtum non sequitur per se ex illa actione injusta alterius, sed per accidens ex malitia furis.

Sin autem vi vel fraude aliquem constituit in talibus circumstantiis, in quibus moraliter loquendo vix ullus non peccat; v. g. cogis aliquem cohabitare personæ lubricæ, & cum ipsa habere secretas conversationes; cum hæc cohabitatio & conversatio sint causa proxima peccati alterius, tenentur ad restitutionem datorum tam spiritualium, quàm temporalium, quæ ex peccato alteri, vel tertio ut plurimum sequuntur.

Sic ergo in casu proposito, esse pœnitentem non restituat, quia Confessarius tacet, restitui ret autem si Confessarius loqueretur; equidem hæc taciturnitas non est causa per se & proxima, sed per accidens & remota, cum ex natura sua non ordinatur ad illam non restitutionem: nam pœnitens restituere tenetur, etiam tacente Confessario, & si aliquando dubitaretur Confessarium desuper interrogare, ergo non faciat, & propter taciturnitatem Confessarii, fortè ex oblivione, ex metu, reverentia, vel alia causa provenientem, non restituat; hæc non restituitio minime Confessario tamquam causæ per se; sed ipsi pœnitenti, ejuisque ignorantia: aut imprudentia debet imputari.

Quare tali casu audeo Confessarium esse stare ab obligatione restituendi; secus ab obligatione admonendi; quia saltem dedit causam remotam seu per accidens, si non peccati formalis, equidem materialis; illam autem causam, sicuti voluntariè abique iusta ratione non potuit Confessarius ponere sine peccato, ita etiam non potest eam relinquere, sed eadem obligatione tenetur eam tollere, si commode possit.

Unusquisque (inquit Lugo supra n. 46.) tenetur procurare, ne ex sua actione, vel omissione ex sua omissione scandalum accipiant alii; hoc est, incitamentum ad peccandum; quod non solum peccat, qui scandalum præbet, comedendo carnes, quæ est actio positiva, sed etiam, qui scandalum præbet, non audiendo Missam, quæ est ommissio: nam ex hac etiam omissione moveri potest proximus ad peccandum.

Immo non solum est obligatio procurandi, ne ex nostris actionibus vel omissionibus alii moveantur ad peccandum; sed etiam, ne moveantur ad violandum materialiter mandata Dei vel Ecclesiæ. Quare debeo procurare, ne ex mea omissione Missæ alii moveantur ad non audiendum Missam, putantes non esse Festum, quia ego non audio Missam; sed debeo procurare, ne ex mea commestione carniū alii comedant carnes; putantes non esse prohibitionem.

Quando ergo ex illo silentio Confessarii pœnitens movetur ad non restituendum, eo quod Confessarius nihil illi dixerit, debet Confessarius procurare, ne ex illa sua omissione

Sect. 8. De quibusd. aliis oblig. Confess. Concl. 7. 385

oriatur tale scandalum, & occasio violandi saltem materialiter præcepta divina legis. Hæc ille. Tam autem poenitens potest moveri, ut ostendimus, ex illa taciturnitate, estd non æquivalat confilio.

184. Quid ergo, si nullo modo moveatur? v. g. nunquam cogitavit de restitutione, neque de taciturnitate Confessarii, interm Confessor scit, si loqueretur & indicaret ei suam obligationem, libenter restitueret.

Resp. tenetur postea admonere, si absque gravi respectivè incommodo potest. Ratio mea est; quia licet poenitens propriè non moveatur ex illo silentio, equidem Confessarius ex suo officio tenetur tali casu, in confessione eum admonere, ne retinendo bona aliena, continuè peccet contra legem naturalem, saltem materialiter. Nam etiam alii tenentur ex generali præcepto correptionis fraternæ; quanto magis Confessarius, cui ex officio illa correptio incumbit, saltem in ipso Sacramento? Quidni ergo tenetur corripere, si redeat ad Confessionem? Vix dubito, quando sine alio incommodo potest.

Immo extra Sacramentum, puto, eum præ aliis obligari, salvo semper sigillo; quia non satisfecit officio suo in ipso Sacramento; adeoque est causa negativa illius peccati materialis, quod potuit & debuit impedire. Sicuti ergo Superior præ cæteris ex officio suo tenetur subditos corripere, & in eis impedire peccata, non tantùm formalia, sed etiam materialia, quando eorum commode potest, simili profectò ratione Confessarius, maxime si culpabiliter tacuit, immo etsi inculpabiliter ex inadvertentia, tenetur postea, si commode possit, admonere poenitentem, & impedire retentionem rei alienæ, estd solum materialiter malam. Quanto magis, si culpabiliter vel inculpabiliter suasit non restitutionem debitam; aut restitutionem indebitam?

185. Sanè non tantùm tali casu tenetur admonere, sed etiam restituere creditoribus, aut ipsi poenitenti in defectum principalis, Nisi, ut habet sequens pars Conclusionis, *tempesivè & effiaciter revocet suum consilium*, tamen etiam non sit Pastor. Hæc est communis sententia DD. & ratio plana est; quia alioquin per actionem externam injuriosam est causa illius damni.

Nonne qui consulit furtum, si id faciat ex culpa mortali, tenetur ad restitutionem; fure non restituente? Ergo similiter, qui consulit non restitutionem rei furtivæ.

Quid miramur? Positivè quippe cooperatur furi ad retentionem rei alienæ, quæ æquivaleret primæ acceptioni, contra jus, quod dominus habet, ne fur impediatur à restitutione faciendâ. Et dato, quod absque culpa fecisset; nonne quando advertit injustum consilium, tenetur illud ex justitia revocare? Quippe unusquisque tenetur ex justitia, non solum ad

non inferendum directè & ex industria malum proximo; sed etiam ad procurandum, quantum commode potest, ne ex sua actione proveniat proximo damnum contra jus illius.

Pono casum, quod inadvertenter accenderit domum alienam, teneris, cum primùm advertis, ex justitia extinguere ignem, si commode potes; licet alius, qui non accendit ignem, non teneatur ex justitia, sed solum ex charitate illum extinguere. Nam licet actio illa fuerit inculpabilis, fuit tamen tua, & teneris procurare, ne ex tua actione patiat aliquid detrimentum proximo in rebus suis, si commode possis: minor enim est hæc obligatio, quam illa alia non laedendi positivè, & ideo ad hoc non teneris, nisi cum commode possis impedire.

Similiter si bonâ fide infamasti aliquem, putans esse verum crimen, quod audieras de illo, debes postea, si commode potes, cognito errore reparare illius famam, & extinguere incendium famæ, quod inculpabiliter accendit. Sic ergo Confessarius licet bonâ fide confulerit retentionem rei alienæ, debet, cognito errore, revocare quod dixit, & manifestare poenitenti obligationem, quam habet. Ita Eminent. suprâ n. 62. Estque doctrina probabilis, & quidem in praxi sequenda, & omnino consulenda.

Interim Dicat. suprâ n. § 19. si merè ratione agamus, putat probabile, eum, qui inadvertenter accendit domum alienam, non teneri, cum primùm advertit, ex justitia extinguere ignem, etsi commode possit, sed solum ex charitate. Et generaliter id docet de omnibus causis, quæ, semel applicatæ, non amplius operantur in virtute, aut nomine applicantis, nec nituntur amplius in illo, quasi adhuc aliqua ratione censeatur in sua actione perseverare, & illâ perseverantiâ causare.

Probatur; quia non est major ratio, cur hic teneatur ex justitia, quam quivis alius, qui non fecit actionem illam, unde damnum sequitur. Si enim alius non teneretur, est, quia non fuit causa, nec actio illa noxia fuit ab illo; atqui neque ab eo, qui inculpabiliter eam actionem fecit, processit ut dâmonificans actio illa; ergo neque hic teneretur. Probatur Antecedens; quia talis inculpabiliter operans non fuit causa voluntaria & culpabilis illius, quod neque intendit, neque prævidit.

Unde hoc loco non interveniunt illa celeberrima capita injustitiæ & obligationis reparandi, nempe res accepta, injusta acceptio, & damnum injustè illatum, nec fit contra jus patientis. Hic enim non habet jus contra exhibentem actionem, ut illam etiam inculpabiliter non exhibeat; sed ut illam voluntariè non exhibeat & culpabiliter. Dicere autem, quod satis

C c c

186. Qui inadvertenter accendit domum tenetur ex justitia ignem extinguere.

Similiter qui bonâ fide infamavit, ex justitia famam restituere.

Lugé.

187. Oppositum placet Dicat. de eo, qui accendit domum.

Probatio.

188. Qui inculpabiliter accendit domum non tenetur ex justitia ignem extinguere.

184. Quid si poenitens nullo modo moveatur?

185. Sanè non tantùm tali casu tenetur admonere, sed etiam restituere creditoribus, aut ipsi poenitenti in defectum principalis, Nisi, ut habet sequens pars Conclusionis, tempesivè & effiaciter revocet suum consilium, tamen etiam non sit Pastor.

fit quâcumque ratione illam fecisse, ut teneatur ex iustitia, & assumere pro principio, quod quocumque modo processerit actio ab illo, teneatur ex iustitia avertere illud damnum, videtur petitio principii, & assumi in antecedenti id ipsum, de quo est quæstio. Hæc ille.

188.
Responsio
Aliquorum.

Respondent Aliqui; intervenire hic titulum injustæ acceptionis; non quidem incipiendo acceptionem, sed eam continuando, id est, injustæ acceptionis futuræ.

Alia res-
ponso.

Alii dicunt intervenire titulum rei acceptæ; quia illud censetur moraliter apud aliquem existere, quod reddere potest sine incommodo; quando ergo inculpabiliter abstuli famam aliquis, si absque incommodo meo possim famam ablatam restituere, moraliter eam apud me detineo, & ideo teneor eam restituere; sicuti si inculpabiliter abstuli pecuniam alienam, vel aliquis, me ignorante, eam posuit in sacco meo, teneor eam restituere eo ipso quod scio esse alienam.

189.
Arguitur
contra re-
sponso-
nem,

Sed contra primum: & istud videtur esse petitio principii; nam hoc est quod quaritur, an peccet contra iustitiam, qui continuat acceptionem ignis negativè, id est, accendit inculpabiliter ignem, & non extinguit illum, cum facile posset extinguere, magis, quàm ille, qui non accendit, & tamen æquè facile posset extinguere. Similiter, qui inculpabiliter abstulit famam, & non restituit, quando commodè potest, magis, quàm ille, qui non abstulit, posset tamen æquè commodè famam alterius reparare, unico verbo ostendendo, falsum esse, quod alius dixit.

190.
Contra.

Contra secundum facit; quod exinde videtur sequi, eum, qui, sicut mox dixi; potest absque ullo incommodo reparare famam, quam ipse non abstulit, teneatur nihilominus ex iustitia eam reparare; sicut qui non abstulit pecuniam, tenetur eam reddere, si apud se depositam inveniat. Quid enim interest inter famam, & pecuniam, si aliquis utramque apud me ignorantem deponat, ut potiùs pecuniam, quàm famam debeam restituere?

Si ergo aliquis diceret; Petrum v. g. esse furem, & id solâ auctoritate Ioannis confirmaret, si Ioannes solâ negatione posset Petrum ab illa infamia liberare, putas, quia non obligaretur ex iustitia id facere? Cur minùs, quàm reddere pecuniam Petro, quàm aliquis posuisset in manibus Ioannis? Disparitatem expectabo à Doctioribus.

191.
Disparitas
inter illum,
qui infama-
vit, & qui
accendit
domum.

Cæterùm, disparitas videtur esse inter illum, qui infamavit alterum, & illum, qui accendit domum alterius, aut posuit candelam loco periculoso; quod ignis agat omnino naturaliter, nullatenus in virtute aut nomine applicantis; dictum autem infamatorium operetur in virtute aut nomine infamantis: ideo enim existimo, Petrum v. g. esse furem,

quia persona talis auctoritatis hoc dixit, quæ si dictum suum revocaret, statim cessaret infamia.

Idem est, si inculpabiliter mandavit, aut consuluit acceptionem, aut retentionem rei alienæ; tunc enim causa exequens damnum, operatur moraliter mota ab alio, qui mandavit, aut dedit consilium; & non revocatur mandatum, aut consilium, dum commodè potest, censetur in illo moraliter perseverare, & semel à se datum, non tantum non revocatur, sed potiùs approbare; adeoque causa exequens censeri potest adhuc operari vel nomine mandantis, vel mota ab exhortatione, vel consilio illius innixa: cur ergo tali modo, qui mandavit, aut consuluit inculpabiliter, si non revocet mandatum, aut consilium, quidni, inquam, teneatur ad restitutionem?

Hoc autem proveniet, inquit Doctioribus præ n. § 20. non ex vi consilii, exhortationis, mandati quatenus initio datum fuit, id est, inculpabiliter factum fuit, sed quatenus deprehenso errore, adhuc censetur perseverare in priori sententia, & consilio; quia causa exequens adhuc existimat, consulentem mandantem perseverare, & esse ejus sententia, eo ipso, quod nihil in contrarium ab illo habet, censetur enim in tali casu adhuc causa conservans suum consilium, vel mandatum, potest perseverans in consilio & sententia proinde quæ causa, initio mandatum, aut consilium dans, non censetur injusta; deprehenso errore, illum non revocandum, incipit esse injusta, & injustæ causæ obligationibus subjacere, adeoque censeri restituendum obnoxia. Hæc ille.

Sed consimiliter loquitur communis sententia de eo, qui candelam v. g. loco periculoso inculpabiliter reliquit ardere; quatenus enim ipsa ardens candela, quæ est causa exquens incendium, naturaliter operetur, tamen quatenus applicata materia combustibilis quæ utique applicatio quàmvis ab initio inculpabilis; equidem deprehenso periculo, nisi ille, qui applicavit, eam amoverit, adhuc commodè potest amovere, censetur conservare suam applicationem; ac proinde quæ causa initio applicans non censetur injusta, deprehenso periculo, illud non evitando, incipit esse injusta, & injustæ causæ obligationibus subjacere.

Atque ut non esset omnimoda paritas inter causam exequentem naturaliter, & causam exequentem liberè; hoc certum est, certum munem sensum fidelium majorem approbationem obligationem extinguendi ignem in eo, qui ignem accendit, quàm in alio quolibet, qui nec physicè talem actionem causavit. Paritas in his rebus moralibus, & obligationibus, multùm valet communis apprehensio; & non dubito, quin in foro externo talis condempnatio

retur ad restitutionem : ergo & in foro interno eum condemnemus, cum nullam prorsus mereatur gratiam, qui, cum commodè posset, noluit damnum proximi sui, proveniens ex sua actione, saltem physica, impedire, in quo procul dubio graviter peccavit.

Dico; *Cum commodè posset*; nam grave incommodum eum excusat ab omni peccato: grave, inquam, incommodum respectivè, ut supra insinuavi, & jam amplius declaro ex Lugone supra n. 63. ubi sic ait: Cæterum in hoc casu commodum & incommodum Confessarii debent accipi respectivè ad damnum, quod ex illo errore consequi potest: nam si inculpabiliter dixit, non esse obligationem restituendi Regnum, cum reverà esset; non excusabitur à monendo pœnitente, eò quòd debeat expendere decem nummos aureos, & tres vel quatuor dies in itinere; quia respectivè ad rem, de qua agitur, satis commodè potest admoneri: sicut qui inculpabiliter accendit ædes alienas, quæ valeant centum mille aureos, non excusabitur ab extinguendo incendio, si possit uno aureo vocare sibi focios, qui illud extinguant; commodè enim potest illud extinguere respectivè ad damnum, de quo agitur. Ita Emin.

Adde ego; illum, qui culpabiliter hoc fecit, aut illud dixit, obligari cum æquali suo damno, alioquin non reparatur damnum injustè illatum, ut liquidd constat, & ab omnibus admittitur.

Adverte tamen; in casu Conclusionis, quando Confessarius ex malicia consuluit non restitutionem debitam, aut restitutionem indebitam, satisfacere eum suæ obligationi, si postea pœnitentem potentem adhuc restituere, vel non restituere, doceat, quid debeat facere; nec ad aliquid teneri, licet ille non restituat, quod debet restituere, vel restituat, quod non debet. Quod significatur in Conclusionis his verbis: *Nisi tempestivè & efficaciter revocet suum consilium.*

Dico; *Efficaciter*; quia si aliquis suasis, ostendendo medium damni inferendi, vel detegendo injustè rem alterius, tenetur ad restitutionem, quoties non potest persuadere contrarium; sicuti qui malitiosè ignem adhibuit domui, non definit esse causa incendii, neque liberatur ab obligatione restituendi, nisi efficaciter incendium restinguat.

Atque hæc est disparitas inter consulentem & mandantem; quòd revocato mandato, hoc ipso mandans liberetur ab onere restituendi damnum, quòd mandatarius, sciens revocationem mandati, exequitur; at verò consulens, etiam revocato consilio, sepius maneat obligatus. Ratio; quòd mandatum expiret per revocationem mandantis, ut proinde si mandatarius inferat damnum, non censetur id facere ex mandato, sed ex sola mala propria voluntate: at verò revocato consilio,

alter adhuc verè movetur ex illo consilio, ad damnum inferendum.

Enimverò mandatum datur in gratiam mandantis; consilium verò in gratiam consulti. Revocato itaque mandato, mandans satis significat sibi non fore gratam executionem mandati; revocato autem consilio, consultus adhuc movetur verbis consulentis ad executionem consilii, quòd datum est in ipsius gratiam. Sicut ergo qui alicui daret arma ad nocendum, conferretur causa damni, per illa illati, quàmvis vellet ipsi auferre arma, si verè non auferat, & per consequens teneretur ad restitutionem; ita etiam dans consilium, ostendendo modum & medium damni inferendi, conferretur causa damni illati, & per consequens teneretur ad restitutionem, tametsi omnibus modis conaretur alterum avertere ab illatione damni, si verè non avertat: quia motiva, quæ attulit consiliarius, perseverant in mente alterius, qui consilium accepit, atque idèò consilium præteritum influit, quantumcumque consilium revocetur.

Porro in casu Conclusionis tale communitè consilium non intervenit, sed dictum Confessarii solum influit propter auctoritatem ejus, quæ omnino auferitur revocato suo dicto, & factà protestatione de veritate contraria; quare non potest jam amplius influere in negationem restitutionis debitæ, aut in restitutionem indebitam.

Solum (inquit Lugo supra n. 64.) posset dubitari, casu quo pœnitens habuisset verè intentionem restituendi tunc, quando confessus est, & postea, mutato animo in pejus, nollet; quo casu videtur Confessarius, qui malitiosè & culpabiliter dissuasit restitutionem, manere obligatus postea, non solum ad revocandum consilium, sed ad restituendum; cum suâ culpâ fuerit causa, ne fieret restitutio, quæ jam facta fuisset, & modò non fiet. Hæc ille.

Restat ultima pars Conclusionis, in qua agitur de Confessario, qui erravit non in damnum tertii, sed haud satis examinando numerum aut speciem, aut alias circumstantias peccatorum, quem suarius Disp. 32. Sect. 6. n. 8 existimat regulariter ad nihil teneri, nisi ad pœnitentiam agendam; quia, inquit, pœnitens non tenetur illam Confessionem iterare, unde per Attritionem potest supplere defectum, si aliquis fuit ex parte ejus.

Dico autem, *Regulariter*; quia si fortasse Confessor decepit pœnitentem in re aliqua pertinente ad salutem animæ ejus, ex qua pendet, ut maneat in occasione peccandi, tenebitur illum monere vel illuminare juxta regulam charitatis & prudentiæ, vitando scandalum quoad fieri possit. Hæc ille. Quem sequitur Filiucius to. 1. tract. 7. cap. 12. q. 7. n. 374. & ibidem in instructione pro Confessio-

193. Quare in-
dam vide-
tur exten-
datur ab omni
peccato.
Lugo.

194. Confessio
satisfa-
cit iux ob-
ligationi si
tempestivè
& efficaci-
ter revocet
suum con-
siliium.

Quare dica-
tur Efficaci-
ter.

195. Disparitas
inter con-
sulentem &
mandan-
tem.

196. Consilium
Confessarii
communi-
ter non in-
fluit in
damnum
hoc ipso
quod revoc-
carur.

Casus in
quo posset
dubitari an
influat ex
Lugone.

197. Quid facts
endum
Confessa-
rio, qui er-
ravit non
satis exa-
minando?

Pœnitentem
com-
muniter
non esse
monendum
dicit Sua-
rez & Fel-
liucius.

sessionibus excipiendis cap. 4. & Alii, quos citat Diana p. 2. tract. 1. Miscel. resol. 7.

198.
Oppositum tenet Fernandez.

Oppositum docet Fernandez in Exam. Theol. Mor. p. 3. aliàs 4. c. 5. §. 11. n. 3. qui putat hunc defectum esse urgentem causam obligantem Confessarium, ad petendam à pœnitente facultatem, ut illum moneat de re necessaria circa factam Confessionem. Ac proinde si monitio absque scandalo fieri possit, tenetur talis Confessarius pœnitentem monere; dummodo illi non adveniat grave detrimentum. Ita refert Dia. sup.

Item Medina.

Pro eadem sententia referri posset Ioan. Medina Cod. de Confessione q. 39. quia putat hic Auctor, non debere permitti pœnitentem manere cum sola Absolutione indirecta peccati, ad quod confitendum tenetur ex præcepto Christi; adeoque in nostro casu debet Confessarius illum monere, ut possit directè absolvi, & non transgrediatur etiam materialiter tale præceptum.

199.
& Valquez.

Idem videtur sentire Valquez q. 93. a. 3. dub. 8. n. 6. approbans rationem Medina. Et quàmvis loquatur de Confessione invalida, equidem ratio illa generaliter probat, etiam in hoc casu. Sacerdos enim in causa est, ne pœnitens omnia peccata secundùm numerum, speciem & alias circumstantias confiteatur, prout tenetur confiteri ex præcepto divino, putans se illi satisfecisse.

Unde, inquit Valquez, transgressio illius præcepti, ex ignorantia tamen pœnitentis, semper manet, & causa illius fuit Sacerdos, sive scienter, sive bonâ fide, parùm refert, modò postea sciat: unde tenetur conari, ne ob suam causam extet semper transgressio in re illius præcepti integritatis Confessionis. Ita Valq. n. 7.

200.
Sententia Lugonis distinguit.

At verò Lugo suprà n. 73. distinguendum putat; nam, vel Confessarius pœnitentem fuit causa, quod pœnitens non confiteretur integrè, dicendo v. g. non oportere explicari aliter numerum, nec alias species vel circumstantias; vel ita omitendo interrogationes, ut perinde esset ac si diceret, non esse necessarium alia, vel magis explicare, ita ut pœnitens ejus auctoritate motus, non curet amplius de confitendis iis, quæ relicta sunt; vel solùm purè omisivè se habuit non interrogando, quæ interrogari deberent. In primo casu sive culpabiliter; sive inculpabiliter id fecerit Confessarius, videtur postea debere admonere pœnitentem, si absque scandalo vel gravi detrimento possit: ita tamen, ut magis strictè ad id teneatur, quando præcessit culpa gravis Confessarii, minùs quando non præcessit. Ita Eminent.

Et patet ex dictis suprà in simili casu, quando Absolutio fuit invalida, in toto vel pro parte. Et sicut ibi specificavimus incommodum, quod potest exculare cum, qui culpa-

biliter id fecerit, scilicet illud idem, quod ipsum pœnitentem exculat ab iterata Confessione illius, vel illorum peccatorum, invalidè absolutorum; ita consequenter hic videtur dicendum, illud incommodum, quod exculat pœnitentem à Confessione numeri, speciei, aut circumstantiæ omisissæ, etiam exculare Confessarium, qui fuit causa culpabilis omisisionis, ab admonitione.

Quando verò inculpabiliter factum fuit, multò minor causa sufficit ad exculandum Confessarium; quia ipse postea non adstringitur ad præceptum integritatis, sed alio præcepto procurandi, ne ex sua actione pœnitens moveatur ad violandum præceptum integritatis; quæ obligatio minor est, quàm obligatio ad integritatem, & ideo minor causa exculat.

Quod in aliis præceptis, inquit Lugol. præ n. 74. manifestum est. Nam, si inculpabiliter dixisti alicui, non esse obligationem ad diendum Missam, & jejunandi tali die; minor causa sufficit, ut exculeris ab illo postea admonendo, quàm ut exculeris ab archidiacono Missam, vel à jejunio. Sicut etiam in materia justitiæ; minor causa requiritur, ut exculeris ab admonendo aliquo, cui bonâ fide dimissum licitum esse talem contractum, vel à restituenda fama alterius, quàm inculpabiliter laesisti, quàm ut possis retinere alienum, vel laedere scienter alienam famam. Majus enim jubet proximus adverlus me, ne laedam civem illum, quàm ut procurem, ne ex mea actione, bonâ fide posita, sequatur ejus laesio. Quare rarò teneretur fortasse Confessarius, qui bonâ fide decepit pœnitentem circa integritatem Confessionis, ad illum postea extra Confessionem admonendum, quia regulariter absque incommodo & detrimento suo id non potest facere. Hactenus Card. de primo libro distinctionis.

Et continuò attexit secundum membrum dicens: Quando verò negativè seu purè omisivè commisisset Confessarius illum defectum, sive culpabiliter sive inculpabiliter id fecerit, credo postea non teneri extra Confessionem admonere pœnitentem; quia præceptum integritatis non obligat directè Confessarium pœnitentem: Confessarius autem tenetur interrogare & examinare, quia est Iudex, & non potest licitè proferte sententiam, nisi prius plene informetur de toto statu causæ & probatione, quam debet absolvere. Unde postquam sententiam protulit, & functus est officio suo, non obligatur amplius illo præcepto interrogandi & examinandi.

Aliundè verò ipse non est causa, quod pœnitens postea non confiteatur illa peccata, ut suppono, quia nec ipse id dixit formaliter, nec virtualiter, ita ut pœnitens ab ejus auctoritate moveatur ad illa non confitenda, sed à sua oblivione vel imperitia; & licet deberet eum

docere in actu Confessionis, non tamen postea: immo licet esset Parochus ejus, & magister ex officio, id tamen munus non est ad docendum ex notitia Confessionis extra illud Iudicium: nam extra Confessionem non debet pascere nec gubernare subditos ex notitia Confessionis; sed sicut, si eorum peccata non audisset. Hæc ille.

203. Objectio. Si objicias: Quilibet debet docere penitentem, quem videt propter ignorantiam violare aliquod præceptum divinum, si commodè possit; cum ergo Confessarius sciat, penitentem propter ignorantiam violaturum præceptum divinum circa integritatem Confessionis, deberet eum monere.

Respondet Card. n. 76. illam obligationem esse tenuissimam circa aliqua præcepta, quando sine peccato violantur, quare illud incommodum & tædium quod secum affert loqui cum penitente post Confessionem de rebus Confessionis, & admonere de defectu commisso, videtur sufficiens ad excusandum in hoc casu ab ea obligatione, si quæ est, cum aliunde nihil detrimenti patiat penitens ex illo defectu, & illa peccata remissa jam sint indirectè per Absolutionem directam ab aliis. Hæc tenus Eminent.

204. Sed contrà arguit Arriaga suprâ n. 20. si Confessarius non debet pascere vel gubernare subditos ex notitia Confessionis: ergo tamen si positivè fuisset causa, etiam culpabiliter, non teneretur postea extra Confessionem admonere; videtur quæ id (inquit prædictus Auctor) omnino certum, quia esset contra sigillum ejusdem Confessionis. Ideo fortasse aliquis diceret, non violando sigillum posse me penitenti dicere: Ego te non examinavi de circumstantiis mutantibus speciem, nec utrum esses oblitus alia peccata.

Hæc tamen solutio in primis non potest ab hoc Auctore tradi; quia destrueret, quod dixerat in fine n. 75. scilicet, eam monitionem non debere fieri extra Confessionem. Nam si hic modus assignatus non est contra sigillum, jam cessat ratio, ob quam etiam Parochum eximebat ab ea obligatione.

Secundò; mihi videtur esse contra sigillum Confessionis dicere: Non te examinavi de circumstantiis aggravantibus; quia hæc monitio in venialibus non habet locum, cum ad ea confitenda non teneamur: ergo idem est ac dicere illi: Tu mihi es confessus mortalia, hoc autem est contra sigillum: dicere autem illi; Te non interrogavi, utrum esses oblitus alicujus peccati, est monitio ridicula; quia per hoc non recordabitur ille peccatorum, quæ oblitus est. Unde concludo, vix posse in tali casu habere locum eam admonitionem extra ipsam Confessionem. Hæc ille.

Ex post pauca addit: Ideo non scio, ad quid fuerit necessarium huic Auctori, recurrere ad

tædium illud, quod secum affert; loqui cum penitente extra Confessionem de rebus Confessionis, cum tale colloquium alioquin non sit licitum.

Respondeo; nusquam Lugo docuit, nec docere potuit sine gravissimo errore, esse licitum loqui cum penitente extra Confessionem de rebus Confessionis, casu quo illa locutio foret fractio sigilli; sed supposuit illam admonitionem à Confessario fieri posse extra Confessionem, non tamen sine tædio, salvo sigillo. Prout tu ipse admittis n. 23, dicens: Circumstantias aggravantes dicere, hoc autem falsum est; per hoc verò non dicit quidquam, quod penitenti sit confessus peccata, circa quæ debuit interrogari de circumstantiis, id enim esset dicere, illum confessum mortalia, sed tractat doctrinam illam universalem abstrahentem à materia. Quam doctrinam potuit Confessarius dicere in Confessione, etiam si penitens nullius mortalis mentionem fecisset. Sic ille.

Quod si verum est, quidni in alio casu possit Confessarius dicere sine fractione sigilli: Universaliter necessarium est dicere in Confessione circumstantias aggravantes? Deinde, cur salvo sigillo non possit petere licentiam à penitente, loquendi de rebus Confessionis? Vel si respondeas; hoc etiam esse illicitum, eò quod non solet illa licentia peti ab illis, qui solum confelsi sunt peccata venialia; unde probas, licitum esse dicere: Ego tibi dixi universaliter &c. cum etiam hoc non solet dici illis, qui solum sunt confelsi venialia? Præterquam, quod Confessarius non dixerit hoc universaliter; sed in casu particulari, quem proinde videtur implicite & indirectè illis verbis significare.

Et verò si non licet gubernare subditum extra Confessionem ex notitia Confessionis, ut docet hic Auctor, quomodo licet dicere extra Confessionem: Ego tibi dixi universaliter &c. cum, nisi Confessarius audisset Confessionem, hoc penitenti non diceret? Hæc expendat Arriaga, & responsum querat; nec dubito, quin eadem poterit uti Eminent. & clarè ostendere, ad quid fuerit necessarium recurrere, ad illud tædium, quod secum affert, loqui; salvo sigillo, cum penitente extra Confessionem de rebus Confessionis.

Arguit præterea Arriaga Lugonem de in-

205. Respondetur ad argumentum Arriaga.

206. Aliud argumentum Arriaga contra Lugonem.

pœnitentem; in præfenti autem adeò extenuat eam obligationem, ut dicat; etiamsi ex omissione meæ interrogationis, ille non sit postea integrè materialiter sua peccata confessurus, non tamen ideo me teneri illum monere: quomodo enim cum utrobique sit idem præceptum, utrobique ego sim causa per omissionem, in uno tamen casu teneor, non in altero?

Quòd enim dicebatur; me hic non esse causam, sed id oriri ex oblivione alterius, fortè non est universaliter verum; quia pœnitens optimè earum circumstantiarum recordabatur: si enim accusabat se de fornicatione, recordabatur sanè, illam fuisse cum Moniali, aut cum sorore: hanc enim circumstantiam vix est morale, quòd fuerit oblitus; eam tamen non dicebat, quia putabat se non amplius obligari, quàm ad narrandam peccati substantiam: quando autem videt Confessarium nihil amplius monere, putat non esse necessarium eas dicere in Confessione: ergo Confessarius est causa, quòd postea illas non dicat; immo non solùm has in individuo, sed fortè nec alias in aliis peccatis, quæ postea committet, & de quibus confitebitur. Hæc ille.

207.
Responso
pro Lugo.

Respondeo; Lugonem nupsiam dixisse, id esse universaliter verum, sed ex hypothesi, quod in casu particulari foret verum, id est, quòd à sua oblivione vel imperitia, & non ab auctoritate Confessarii moveretur, ad hujusmodi peccata postea non confitenda; tali, inquam, casu non debere admonere pœnitentem extra Confessionem, nisi generali obligatione correctionis fraternæ, à qua videtur excusari propter incommodum & tædium, quod offert illa monitio.

Sin autem supponas, omissionem illam esse verè causam, quòd pœnitens credat se non obligari ad dicendas circumstantias mutantes speciem, tunc Lugo, ut supra vidimus, admittit obligationem postea admonendi, si absque scandalo vel gravi detrimento possit.

208.
Fortè est
quæstio de
voce, utrum
omissio in
casu propo-
sito sit causa
nec ne, ex
Arriaga.

Et verò, inquit Arriaga supra n. 22. fortasse potest ad quæstionem de voce reduci, utrum ea ommissio dicenda sit causa nec ne; cum ille, qui negligit monere pœnitentem de obligatione restituendi, est se purè habuerit omniivè, teneatur tamen ex charitate monere eundem: cur quæso in simili idem non dicemus in ordine ad errorem illum, estò quia hic non est cum damno tertii, non sit tanta ea obligatio, quanta ibidem? Ita interrogat hic Außer.

Lugo.

Sed quis hoc negat? Lugo in terminis affirmat, & quia non est tanta obligatio, ideo putat illud tædium excusare, quòd tamen non excusat, quando intercedit damnum tertii, quia ibi est major obligatio.

209.
Probat

Et quoniam illud tædium & incommodum pro magna parte cessat, quando pœnitens ite-

rum redit ad Confessionem, & quia jam tunc est iterum Iudex, qui ad legitime proferendam sententiam debet interrogare de iis, quæ videntur à pœnitente per oblivionem & ignorantiam omitti; hinc, ut ait ultima pars Conclusionis, debet illum Confessarius in ipsa illa Confessione de defectu, commisso in præcedenti Confessione, admonere, & examen institueret, quòd culpabiliter vel inculpabiliter omiserat, non tam ad supplendum defectum Confessionis præcedentis, quàm ad procurandam integritatem hujus Confessionis præsentis, & prænitendum examen requisitum ante Absolutionem. Ita docet Lugo supra n. 77.

Addidi autem in Conclusionem: Nisi aliquid obstat; quia cum pœnitens bonâ fide procedat, nihil spes affulgeat integræ Confessionis, & absit omne scandalum, non est monendum, juxta superius dicta de obligatione auctentice ignorantiam invocabilem pœnitentis, ad quæ Lectorem remitto.

Illud quasi pro coronide ad calcem hujus Conclusionis addiderim, nullam esse peccati Ecclesiasticam, jure communi impostam deo sacerdoti, qui ex defectu jurisdictionis, scientiæ aut diligentie, vel quacunque alia ratione peccat, ministrando hoc Sacramentum.

Dico: *Jure communi*; in primis; quia de illa magis nobis constare potest, quàm de alia constitutionibus Pontificiis, quæ extra illud reguntur, vel de Statutis Ordinariorum, quæ consulenda sunt, possunt enim aliquam penam continere. Interim in jure communi nulla censura, vel irregularitas invenitur imposta ipso facto, propter indebitum ministerium hujus Sacramenti.

Deinde; quia in Bulla Cœnæ Domini communicantur, qui à casibus in ea referentibus abolvere præsumplerint, quæ est quædam pœna ipso facto imposta, propter indebitum Absolutionis ministerium. Et quàmvis illa pœna proximè & immediatè videatur magis imposita propter Absolutionem à censuris servatis, quàm propter Absolutionem hæc mentalem, tamen utramque videtur comprehendere; sicut ipsa reservatio non solùm censuram, sed etiam peccatum comprehendit, ut alibi dictum est. Atque hæc est communis sententia, quam sequitur Suarez supra Sect. 7. n. 1.

Sed nunquid quæ Sacerdotis, eadem est ratio illius, qui Sacerdos non est, sed se fingit, ut hoc Sacramentum sicetè ministret? Communis sententia Canonistarum, quæ ut verè approbat Suarez supra n. 4. affirmat, omnem hujusmodi fictum ministrum manere irregularem; argum. cap. 1. de Clerico non ordinato ministrante, sequentis tenoris: Si quis baptizaverit, aut aliquod divinum officium excoarctum non ordinatus, propter temeritatem abicatur de Ecclesia, & nunquam ordinetur. Ita Hormisdus Papa.

Ubi nota ly *Propter temeritatem*: ergo oportet ad incurrandam hanc irregularitatem, ut aliquis ferio. ac scienter, id est, cum scientia ipsius juris Ecclesiastici, immo & pœnæ impositæ, hunc actum exerceat, alioquin non exercet temerè.

Alii nihilominus, quos citat Suarez suprâ n. 3. propter Rubricam illius textûs, quæ tantum loquitur de Clerico non ordinato, ut patet ex verbis suprâ allegatis, existimant laicum non incurrere hanc pœnam, sed solum Clericum. Vide dicta Disp. 2. Sect. 5. Concl. 10. de laico solemniter baptizante, de quo est eadem difficultas.

Aliqui, quos refert Suarez suprâ n. 2. simpliciter negant, esse ullam irregularitatem impositam propter hoc crimen, allegantes, eam non satis expressam in jure, ed quod ly *Divinum officium*, tantum significet officium, quod solemniter in Ecclesia ministratur; Confessio autem privatim fit.

Sed hoc, inquit Suarez suprâ, non satisfacit; quia nomine divini officii intelligitur ille actus sacer, ad quem Clericus consecratur, & non est dubium, quin actus ministrandi hoc Sacramentum in hoc genere contineatur, & inter gravissimos & perfectissimos actus sit. Hæc ille.

Et verò satis constat ex jure, interdum Divinorum nomine comprehendi administrationem Sacramentorum, cap. *Si sententia* 16. de Sent. Excom. in 6. ibi: *Vnde uno interdicto ipsorum, alius licitè admittitur ad divina. Ceterum cum propter delictum Domini vel rectoris est civitas interdicta: civis eiusdem . . . possunt extra ipsam licitè interesse divinis.*

Item cap. 20. eodem in principio: *Is cui est Ecclesia interdictus ingressus (cum sibi per consequens censetur in ipsa divinorum celebratio interdicta) irregularis efficitur, si contra interdictum huiusmodi, divinis in ea se ingerat in suo agens officio, sicut prius.*

Et clarissimè ad propositum nostrum cap. *Non est vobis* 11. de Sponsalibus, ibi: *Et si iuxta communionem vestram, filii suis uxores suas infra certum terminum non restituerit, ex tunc in quacumque provinciarum vestrarum detinentur, vel transferuntur, donec ibi fuerint, nulla divina officia (præter Baptismum parvulorum, & Pœnitentias momentium) celebrent, vel permittatis aliquatenus celebrari.* Ita Alexan. III. Archiepiscopus & Episcopus & aliis Prælati per Angliam constitutis.

Ergo Pœnitentia, seu Absolutio sacramentalis, est officium divinum: ergo qui non ordinatus absolvit sacramentaliter, non ordinatus exercet aliquod divinum officium. Quidni ergo fiat irregularis, si temerè illud fecerit?

Sed imponamus finem huic Disputationi, satis prolixa & molestissima. Finis autem erit

resolutio hujus quæstionis: Utrum Confessarius contrahat cum filio, aut filia Confessionis, quamdam cognationem spiritualem, ratione cuius, in peccato carnali inducatur specialis malitia, necessariò confitenda?

CONCLUSIO VIII.

Confessarius ex audita Confessione non contrahit specialem obligationem, seu cognationem aliquam spiritualem, quæ inducat in peccato carnali cum pœnitente, malitiam, necessariò confitendam.

Non queritur hic de peccato carnali, ad quod assumitur Confessio tamquam medium, ut, si in Confessione sollicitavit pœnitentem, vel cum proximè accederet, aut recederet: tunc enim intervenit gravissima malitia sacrilegii, dum Sacramentum per se institutum ad delendum peccatum; assumitur ut medium ad novum peccatum committendum.

Quod ego etiam intelligerem; inquit Lugo Disp. 16. n. 355. quando occasione & prætextu, quod habeas curam eam gubernandi, ut pœnitentem tuam, frequenter eam invisas, ut pecces, aut si occasione Confessionis præterite eam postea alloquaris, nam hæc omnia reddunt odiosum Sacramentum Pœnitentiæ, & suspectum apud maritos & cognatos, timentes, ne suis uxoribus, vel filiabus, à Confessariis quid mali proveniat. Quotiescumque ergo ex peccato redundat irreverentia, aut detrimendum in Sacramentum ipsum, jam invenitur jure ipso naturali circumstantia gravis, specie diversa, explicanda in eo peccato; quæ quidem non est malitia incestus, sed sacrilegii & irreverentiæ specialis contra Sacramentum. Hæc ille. Quem sequitur Dicastillo Disp. 9. n. 595.

Nota; hanc malitiam non solum reperiri in peccato luxuriæ, sed etiam in peccato injustitiæ, aut alio quocumque, quod occasione Confessionis committitur, sive ad quod committendum assumitur Confessio tamquam medium; v. g. novit Confessarius ex Confessione, pœnitentem solitum fuisse locare operam suam ad occidendum vel furandum, & ad illa peccata valde esse proclivem; hæc occasione in Confessione pretio conducit ipsum, ut assassinum perpetret, vel ut furetur, non apparet, cor illa conductio non debeat censi sacrilegium, & mortalis irreverentiæ contra Sacramentum.

Itaque

212. Aliqui affirmant, quos redarguit Suarez, 213. Nominè divinum in jure comprehenditur administratio Sacramentorum. cap. 16. de Sent. excom. in 6. cap. 20. eod. cap. 11. de Sponsal.

214. Peccatum carnale, ad quod assumitur Confessio tamquam medium, contra trahit inde malitiam sacrilegii. Lugo. 215. Hæc malitia etiam inveniri potest in peccato injustitiæ, & aliis quibuscumque.